

Cascadeplein 10
9726 AD Groningen

Antwoordnummer 3061
8000 WB Zwolle

0800 44 44 111
contact@schadedoormijnbouw.nl

Uitvoeringstoets

Wet PEGA
11 september 2024

1. Inleiding

Het Ministerie Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) op 21 juni jl. gevraagd om een uitvoeringstoets te doen op het wetsvoorstel 'Wet uitvoering maatregelen parlementaire enquête aardgaswinning Groningen' (verder: Wet PEGA). Dit wetsvoorstel verankert een aantal maatregelen uit 'Nij Begun', waaronder daadwerkelijk herstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak door het IMG bij herstelkosten tot € 60.000, de Staat van Groningen en de opschorting van de IMG-beslistermijn.

De schadeafhandeling draagt eraan bij om Groningers en Drenten in dezelfde positie brengen als elke andere Nederlander. Groningers en Drenten hebben het recht om te wonen in een veilig en schadevrij huis, in een omgeving die floreert en waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen '*zonder pijn of zorgen*'. Daarbij heeft de overheid de morele plicht om door mijnbouw gedupeerde Groningers en Drenten een oplossing te bieden en maatregelen te nemen waardoor zij het verleden achter zich kunnen laten en hun blik op de toekomst kunnen richten. Het IMG is in dat licht positief over het wetsvoorstel 'Wet PEGA'. De voorgestelde verruiming van de wettelijke taken en bevoegdheden zorgt ervoor dat onze kernopgave, het mild, menselijk en makkelijk afhandelen en zoveel mogelijk daadwerkelijk herstellen van de schade die mensen en gebouwen hebben opgelopen, koste-wat-kost en voor zolang als nodig, een robuuste wettelijke basis krijgt.

De uitkomst van deze uitvoeringstoets is dat het IMG het wetsvoorstel uitvoerbaar acht, mits rekening wordt gehouden met een aantal aandachtspunten. Die zullen in deze uitvoeringstoets worden toegelicht.

2. Staat van Groningen

In de Staat van Groningen worden op basis van zes verschillende pijlers, waaronder schadeherstel, de tussentijdse resultaten van 'Nij Begun' en de daarbij horende generatielange inzet gemonitord. Naast schadeherstel en versterking worden er ook maatregelen ingevoerd op het gebied van verduurzaming en voor het bevorderen van brede welvaart door sociale en economische ontwikkeling. Het IMG onderschrijft de ambitie van het Kabinet om de onderlinge samenhang tussen deze onderwerpen zichtbaar te maken en te komen tot een samenhangend totaalbeeld, en de regio daar nadrukkelijk bij te betrekken. In goede verbinding met bewoners, de NCG, provinciale en regionale overheden, instellingen en maatschappelijke organisaties kan gekomen worden tot een uitvoering die recht doet aan en aansluit op de behoeften van gedupeerden.

Zorgplichten brede welvaart en verduurzaming

In de Memorie van Toelichting (verder: MvT) wordt aangegeven dat de zorgplichten van de minister op het gebied van brede welvaart en verduurzaming aanvullend zijn op de bestaande wettelijke taken van het IMG ten aanzien van schadeherstel in het effectgebied van de aardbevingen. Voor het IMG is het van belang dat de nog op te stellen sociale en economische agenda's en de daarin geformuleerde doelstellingen in samenhang met de schadeafhandeling worden gezien, zodat deze

onverminderd door kan gaan. Het IMG vraagt dan ook om hier bij het opstellen van de agenda's aandacht aan te besteden. Het IMG gaat hierover graag in overleg met het ministerie en de andere partijen die betrokken zijn bij het opstellen van deze agenda's.

Ten aanzien van verduurzaming benadrukt het IMG, net als in de uitvoeringstoets bij het rapport van de commissie Van Geel c.s., dat een koppeling aan de schadeafhandeling niet voor de hand ligt. Dit vanwege de capaciteit en kennis die vereist is voor een taak van dergelijke omvang en vanwege het feit dat het bij de schadeafhandeling vaak om kleinere schades gaat waarvan het herstel zich moeilijk laat combineren met het aardgasvrij-gereed maken van een woning. Gelet op de omvang van de verduurzamingsopdracht is dit bovendien een taak op zichzelf, die belegd is bij andere organisaties dan het IMG. Waar mogelijk kan een bewoner wel kiezen voor gelijktijdige uitvoering van schadeherstel en verduurzaming. Het IMG interpreteert de term 'aanvullend' daarom zodanig dat schadeherstel en verduurzaming op zichzelf staande maar complementaire taken zijn, die gelijktijdig uitgevoerd kunnen worden als een bewoner hiervoor kiest.

Daarnaast vraagt het IMG, ondanks dat het hier niet direct voor aan de lat staat, aandacht voor de mogelijke verschillen die de voorgestelde verduurzamingsaanpak veroorzaakt.¹ Op dit moment zijn de verduurzamingsmaatregelen bedoeld voor alle woningen in Groningen (alle tien gemeenten) en Noord-Drenthe (gemeente Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo). Anders dan bij de waardevermeerderingsregeling, een andere verduurzamingssubsidie, wordt niet aangesloten bij het gebied waar IMG schade vergoedt.² Delen van Friesland en Drenthe komen niet in aanmerking voor de verduurzamingsaanpak, maar komen wel in aanmerking voor regelingen van het IMG. Daarnaast krijgen bewoners die in aanmerking komen voor de subsidie een vergoeding van € 1.000 voor de afwerking. De wijze waarop omgegaan wordt met de kosten van afwerking bij de schadeafhandeling is veel ruimer en zorgt daarmee voor verschillen.

Dashboard en registratie van data

De Staat van Groningen zal niet alleen beschikbaar komen als jaarlijks te verschijnen rapportage, maar ook in de vorm van een publieksvriendelijk, toegankelijk online dashboard. Eén van de doelen is dat informatie op één plek te vinden is. Het IMG en zijn voorganger TCMG registreert sinds de start van nieuwe wijze van schade afhandelen in 2018 data die relevant is voor de schadeafhandeling. Eén van de manieren waarop IMG deze data presenteert aan bewoners is via het zeer omvangrijke en informatieve dashboard op onze eigen website. Het doel van dit dashboard is het zo goed als mogelijk informeren van bewoners en betrokkenen over de schadeafhandeling in Groningen en Drenthe. Hierbij gaat het dus niet om het afleggen van politieke verantwoording, maar vooral om transparantie over ons werk en het voorzien van bewoners van informatie over voortgang, uitgekeerde bedragen, waarderingscijfers en doorlooptijden van alle schadeaanvragen die het IMG behandelt. Het IMG zal dit dashboard continueren. Het dashboard wordt als open data aangeboden (zie: [Swagger UI \(publikaan.nl\)](https://www.swaggerswagger.nl)).

Het dashboard dat recent gepresenteerd is in het kader van de Staat van Groningen, geeft op dit moment andere gegevens weer dan het dashboard van het IMG. Het IMG vindt het van belang dat

¹ Zie Kamerbrief over verschillen, verduurzaming en dorpenaanpak in het gaswinningsgebied in Groningen en Noord-Drenthe (www.rijksoverheid.nl).

² De geografische afbakening van het IMG-effectgebied is vastgelegd in de AMvB geografische afwijking effectgebied wettelijk bewijsvermoeden, zie voor meer informatie: [Gebieden waar IMG schade vergoedt \(schadedoormijnbouw.nl\)](https://www.rijksoverheid.nl).

de informatie op het Staat van Groningen-dashboard en het IMG-dashboard op elkaar wordt afgestemd. Idealiter worden de dashboards direct met elkaar verbonden. Op het moment dat dit niet het geval is, wordt het doel van het Staat van Groningen-dashboard (zoveel mogelijk informatie op één plek) niet bereikt. Daarnaast bevat het Staat van Groningen-dashboard enkel gegevens over 2023, terwijl op het dashboard van het IMG dagelijks informatie wordt vernieuwd, teruglopend tot 2019. Het op verschillende plekken presenteren van verschillende informatie zorgt voor onduidelijkheid bij bewoners. Het IMG gaat daarom graag met uw ministerie in gesprek over hoe we deze dashboards kunnen verbinden en welke gegevens op ons dashboard ontbreken. Op die manier kunnen we bewoners gezamenlijk nog beter informeren over de schadeafhandeling.

Indicatoren, personele capaciteit en werkprocessen

Op dit moment wordt via het eigen bewonerspanel en klanttevredenheidsonderzoeken veel informatie opgehaald over de ervaringen van bewoners met de schadeafhandeling en het IMG. Zo krijgen bewoners de mogelijkheid om mee te lezen over brieven, een vernieuwde IMG-website en de gebruiksvriendelijkheid van Mijndossier. Naar aanleiding van Nij Begun heeft het IMG op dit vlak bovendien een aantal belangrijke wijzigingen doorgevoerd in de uitvragen die bij bewoners worden gedaan. Alle aanvragers worden uitgenodigd om hun mening te geven op verschillende momenten in het proces. Ook hebben we bij bijvoorbeeld de ontwikkeling van de nieuwe regeling voor daadwerkelijk herstel burgers veelvuldig gevraagd naar hun wensen en ideeën over de inrichting van de regeling. Daarnaast benaderen we aanvragers persoonlijk door hen te bellen als een regeling net van kracht is gegaan, om te leren van hun ervaringen en daar waar nodig het proces aan te passen. Het IMG monitort actief of bewoners de dienstverlening van het IMG als milder, menselijker en makkelijker ervaren. Dit wordt bekeken per regeling, zowel kwantitatief als kwalitatief. Hierover rapporteert het IMG in het jaarverslag en tonen we de cijfers op ons dashboard op de website van het IMG. Het IMG is bezig om het onderzoek naar de tevredenheid voor de dienstverlening uit te breiden, om nog gericht bewoners te vragen naar de mate waarin de schadeafhandeling op een milde, makkelijke en menselijke wijze is uitgevoerd.

De monitoring op het gebied van schadeherstel, versterking, verduurzaming en brede welvaart wordt niet bij de uitvoerders belegd, maar bij een onafhankelijke partij: het consortium.³ Een onafhankelijke partij, die optreedt als gegevensverwerker, zal in het kader van de Staat van Groningen aanvullend onderzoek uitvoeren. De Staat van Groningen moet onder meer een analyse bevatten in hoeverre de uitoefening van de taken en bevoegdheden door het IMG, heeft bijgedragen aan het op een ruimhartige wijze afhandelen van schademeldingen. Het is voor het IMG echter belangrijk dat zij bij het verzamelen van gegevens en het rapporteren daarbij zelf het voortouw heeft. Het IMG is als ZBO en uitvoerder van de schadeafhandeling zelf voor verantwoordelijk voor het verzamelen van dergelijke informatie. Dat maakt het werk van het consortium echter niet overbodig, zeker niet als dit zich richt op meer overkoepelende onderwerpen en het samenhangende totaalbeeld op het gebied van de gevolgen van de gaswinning.

In de MvT wordt aangegeven dat het wetsvoorstel implicaties heeft als het gaat om monitoring en dat dit mogelijk leidt tot het aanleveren van onderzoeksgegevens ten behoeve van externe analyse. De vraag of deze maatregel invloed heeft op de personele capaciteit en werkprocessen is afhankelijk van de uitvraag die wordt gedaan. Het IMG rapporteert op dit moment via het jaarverslag en kwartaalrapportages aan BZK over de wettelijke taken die zij heeft. Daarnaast worden er voortgangsrapportages opgeleverd en wordt het IMG dashboard wekelijks aangevuld met de nieuwste cijfers. Op het moment dat naar deze gegevens wordt gevraagd, is de impact van deze

³ Zie art. 13 lid 2 sub b van het wetsvoorstel 'Wet PEGA'.

maatregel beperkt. Als duidelijk is welke informatie aanvullend hierop gevraagd wordt, kan het IMG meer zeggen over de impact op de personele capaciteit en werkprocessen. Bovendien kan ook het verbeteren van processen naar aanleiding van bevindingen uit de Staat van Groningen invloed hebben op de benodigde personele capaciteit en werkprocessen.

Gegevensdeling

Samenwerking is nodig om de gezamenlijke doelen te kunnen bereiken. Met het Ministerie heeft overleg plaatsgevonden over de grondslag in de Tijdelijke wet Groningen (artikel 3, vijfde lid) om gegevens te delen tussen de gemeenten in het aardbevingsgebied, de provincie Groningen, de NCG en het IMG en ook om bewoners die bijvoorbeeld nog geen aanvraag hebben ingediend actief te kunnen informeren over hun mogelijke aanspraken op schadevergoeding. Gezamenlijk is de conclusie getrokken dat de grondslagen hiervoor nog niet toereikend zijn en wij verwachten dat het constructieve overleg met het Ministerie leidt tot een oplossing van dit vraagstuk.

3. Daadwerkelijk herstel

Het kabinet heeft op 6 oktober jl. ingestemd met het door uw ministerie en het IMG uitgewerkte voorstel om de causaliteitsbeoordeling bij alle schades tot 60.000 euro los te laten als bewoners deze laten herstellen. De vergoeding in de vorm van daadwerkelijk herstel wordt beschouwd als een gerechtvaardigde versoepeling van de schadeafhandeling voor aanvragers, waaronder ondernemers. Het IMG is blij met deze verruiming van zijn wettelijke opdracht. De afgelopen maanden is er door het IMG gewerkt aan de verdere uitwerking. Op 1 juli jl. zijn de voorwaarden voor de schadeafhandeling, waaronder daadwerkelijk herstel, in de Werkwijze van het IMG vastgelegd en zijn de eerste aanvragen opgepakt. Er zijn voor daadwerkelijk herstel ook al overeenkomsten gesloten met aannemers en het IMG, om een minimale kwaliteit te borgen en het daadwerkelijk herstel in de praktijk soepel te laten verlopen voor de inwoners.

Op het moment dat dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven zullen ook de nodige daadwerkelijk herstel-besluiten genomen zijn. Nu daadwerkelijk herstel al live is, is het belangrijk dat het IMG voortvarend kan doorgaan met het aanbieden van de verschillende keuzemogelijkheden, waaronder daadwerkelijk herstel. Hiervoor is ook vereist dat het IMG de ruimte heeft om, net als nu onder de Beleidsregel,⁴ zijn werkwijze voor de schadeafhandeling te bepalen, zoals wie er onder welke voorwaarden recht op heeft. Het concept wetsvoorstel zoals dat ter consultatie is aangeboden, lijkt er nu nog van uit te gaan dat voor daadwerkelijk herstel bij ministeriële regeling voorwaarden zullen worden gesteld. Het IMG denkt dat het nodig en passender is dat de voorwaarden (daarnaast verder) worden uitgewerkt in zijn werkwijze, met inachtneming van aanwijzingen van de staatssecretaris. Om dat mogelijk te maken, zal de reikwijdte van artikel 10 lid 1 TwG moeten worden verbreed, zodat daarmee in de werkwijze ook voorwaarden kunnen worden gesteld rondom de taak tot het uitvoeren van de schadeafhandeling. Het IMG treedt graag in overleg met het Ministerie hoe dit het beste geregeld kan worden.

Uitvoeringskosten

Op het moment van dit wetsvoorstel is nog niet duidelijk welke consequenties de voorgestelde wetwijziging heeft voor de uitvoeringskosten. Het IMG is sinds 1 juli jl. gestart met de regeling voor daadwerkelijk herstel, waardoor op dit moment is er nog geen representatief beeld van de ontwikkeling van de uitvoeringskosten te geven is. In 2023 werd er minder uitgekeerd dan in de jaren hiervoor, doordat veel bewoners hun aanvragen op eigen verzoek hebben gepauzeerd in

⁴ Artikel 2 lid 4 Beleidsregel Schadeafhandeling Tijdelijke wet Groningen.

afwachting van nieuw en gunstiger beleid. Tegelijkertijd maakte het IMG meer kosten, om de uitvoering van de ingrijpende kabinetsmaatregelen die voortvloeien uit de parlementaire enquête mogelijk te maken. Doordat de maatregelen in 2024 stapsgewijs worden ingevoerd, verwacht het IMG dat ook in het lopende boekjaar nog geen representatieve cijfers te zien zijn. In de jaren daarna worden de effecten van het nieuwe beleid pas duidelijk, waarbij het IMG verwacht dat de uitvoeringskosten per uitgekeerde vergoeding lager zullen worden.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat de ontwikkeling van de uitvoeringskosten in hoge mate afhankelijk is van de keuzes die bewoners maken. Op het moment dat bewoners blijven kiezen voor maatwerk met causaliteitsbeoordeling, blijven de uitvoeringskosten onverminderd hoog. Het IMG probeert bewoners zo goed mogelijk voor te lichten over de keuzes die zij kunnen maken. Hiervoor zijn reeds een aantal projecten opgestart, die de burger moeten ondersteunen bij het maken van een goed geïnformeerde keuze. De uitvoeringskosten aan de voorkant van het proces worden daardoor hoger, maar dit voorkomt mogelijk wel dat bewoners een verkeerde keuze maken. Bovendien past een dergelijke manier van werken bij een mildere, menselijkere en makkelijkere schadeafhandeling.

4. Wettelijke beslistermijnen

De veranderingen van het proces van de schadeafhandeling betekent dat veel aanvragers straks kunnen kiezen uit daadwerkelijk herstel, een forfaitaire vergoeding of een maatwerkprocedure waarbij wel gekeken wordt naar de causaliteit. Alleen als de aanvrager kiest voor de maatwerkprocedure wordt in de eindsituatie nog de causaliteit door een deskundige bepaald. Artikel 12 is op dit nieuwe proces aangepast en daarmee uitvoerbaar voor het IMG.

5. Conclusie uitvoeringstoets

Het IMG concludeert dat het wetsvoorstel 'Wet PEGA' in grote lijnen uitvoerbaar is.

Het wetsvoorstel is een goede stap richting een hersteld Groningen. Met o.a. de recente implementatie in de Werkwijze voor daadwerkelijk herstel is het IMG al gestart met de uitvoering. Het IMG gaat graag met het Ministerie in overleg hoe het wetsvoorstel kan bijdragen aan een continuering van de huidige uitvoering van daadwerkelijk herstel.

Ten aanzien van de Staat van Groningen geldt dat het IMG het doel van de Staat van Groningen onderschrijft, en dat de verdere uitwerking aandacht vraagt voor punten op het gebied van de verzameling en registratie van data.